

Aleksander Gronsky ja suurlinna pastoraal

Intervjuerisid: Johanna Rannula, Piret Meos ja Liina Soosaar
Ajakirjast "Positiiv" kevad, 2017

Tõlkis ja toimetas: Liina Soosaar

Kuidas tutvustaksid ennast inimesele, kes ei tea sinust mitte midagi?

Minu nimi on Aleksander Gronsky, sündisin Eestis 1980. aasta 1. juulil. See oli, muide, täpselt astronoomilise aasta keskpunkt. Selle tutvustamisega on aga keeruline, sest lahkusin Eestist umbes 18-aastasena. Tavaliselt ma üritan enda tutvustamist vältida, sest seda ei saa lühidalt teha. Ma tunnen, et siis peaksin palju selgitama: et sündisin seal, aga siis kolisin sinna ja sinna ning nüüd olen ma siin. Nii et kui ma ütlen, et olen Eestist, järgneb küsimus, et kas olen eestlane, ja seda on raske selgitada. Inimene, kes seda küsib, ilmselt ei oota sellist pikka juttu.

Sa alustasid tänavafotograafina?

See ei olnud teadlik otsus. Olin 15-aastane, kui otsustasin juhuslikult fotograafiaga tegeleda. Käisin rahvusraamatukogus lugemas fotograafiaalaseid teatmikke, ajakirju ja muud sellist kraami. Minu kunstilise maitse kujundasid needsamad amatöörfotograafia ajakirjad, kus olid täpsed reeglid, näiteks kuidas pildistada alasti naist, maastikku; mis on halb ja hea foto, hea ja halb kompositsioon jne. Oli aasta 1995, raamatukokku jõudsid juba soomlaste Kamera-lehti, sakslaste Fotomagazin, prantslaste Photo, brittide Practical Photography. Neil olid igakuised konkursid lugejatele ja hakkasin neist osa võtma. Seal olid ülesanded ja tegin need ära, nagu kodutöö, see oligi minu fotoalane õpe. Ja ma võitsin kõik võistlused, millest osa võtsin, sest see oli amatööride värk! Olin siis 17-aastane. Tegin oma toast pimiku ja ilmutasin ise filme ja suurendasin pilte.

Neilt võistlustelt sain tehnikat, igakuistelt konkurssidelt kompaktkameraid, aastakonkurssidelt päris korralikke kaameraid. Nii oleks võinud igavesti jätkata! Aga nad ei tahtnud minu töid enam avaldada. Arvasin, et kui minu töid avaldatakse, siis hakkavad asjad ise juhtuma, et võitmine tähendab midagi, aga see ei tähendanud tegelikult mitte midagi. Ainus asi, mis juhtus, oli see, et mind kutsuti ühte kommertsfotostuudiosse assistendiks. See oli F2 Studio Mustamäe alguses, kutsujaks Sergei Maslov. Ma läksin, aga see ei olnud tõsine töö ja sain aru, et ma ei tahaks sellist tööd teha.

Kuidas sa oma tee fotograafias leidsid?

Ma ei tea tegelikult. Alguses arvasin, et see on umbes nii, et on studio ja pildistan mingeid tüdrukuid. (*Naerab.*) Siis vaatasin rohkem ringi ja dokumentaalfotograafia tundus huvitavam, saab reisida ja pildistada. Nii otsustasin, et lähen pigem seda teed. Ja järgmine otsus oli, et vajan suurt isiklikku projekti ning mingil põhjusel läksin siis Kasahstani. Kui otsida mõnd kohta, kus pildistada, siis Kasahstan ei ole kindlasti parim valik, lihtsalt seetõttu, et see on nii lame ja tühi. Aga ma võitsin selle tööga Saksa fotoajakirja aastaauhinna, tasuks oli suur kogus Pentaxi tehnikat, muidugi ma müüsin selle maha. Selle raha eest oleks Tallinnas saanud väikese korteri, aga ma ei tahtnud seda, vajasin midagi muud.

Minu pildid olid tookord lainurkobjektiiviga pildistatud mustvalged *cartierbressonlikud* (*Henri Cartier-Bresson – toim*) fotod. Hakkasin neid ajakirjadele saatma, aga sain aru, et

keegi ei hooli kunstilisest fotost, et ajakirjadel on täiesti teine ärimudel, neil on vaja erinevat kraami. Aga ma võitsin sellesama projektiga veel ühe Vene dokumentaalfotokonkursi ja see andis mulle mõned kontaktid Venemaal. Siis tulingi Venemaale.

Millised kohad sulle kõige huvitavamad on?

Paljud kohad Venemaal. Kuid ma olen igal pool tulnukas, ja alles hiljuti on see mulle meeldima hakanud

Suur osa sinu seeriast „Pastoraal“ on pildistatud Moskva äärelinnades. On sul nende kohtadega tugev side? Kas sa kasvasid Eestis üles Lasnamäel?

Kui ma oleksin Lasnamäel üles kasvanud, siis ma ei suudaks äärelinnu nii väga nautida. Mõneti on need suured maa-alad väga venelaslikud. Suurem osa Mosvast, vähemalt nelikümmend protsenti on selline. Masselamud ja nendevaheline ala ei ole park, ei ole mets, see on lihtsalt hüljatud maa. Mulle meeldivad need kohad, ma ei ole nende suhtes kriitiline. See on lihtsalt ilus.

Lugesin üht teksti, kus sinu töid seostatakse mitme filosoofi ja teoreetikuga. Kuidas sa ise seda kommenteerid?

Mulle meeldivad sellised tekstid. Mu töö eesmärk on, et minu fotosid interpreteeritaks, kuna selleks peab neid nautima, teadma ja minu meelest on mu ülesanne täidetud, kui see juhtub. Mulle ei meeldi enda tööd ise tõlgendada, kuna see piiraks kellegi teiste interpretatsiooni, siis oleks neil minu arvamus, „õige tõlgendus“. Seos filosoofiaga on mulle oluline, sest suur osa kultuurist väljendub filosoofia kaudu. Fotograafia samuti, kuid palju vähem. Aga seda teksti oli raamatu („Pastoral“) eeltekstiks vaja. Tekst tuli ühelt tuntud Vene filosoofilt, kes küsis, kas ta tohib minu pilte oma raamatus kasutada.

Muidugi ei olnud ma pildistades teadlik kõigist neist filosoofidest, kellega ta mind seostab, aga see ei loe. Tihti seostatakse mu tööd Bruegeliga (*Pieter Bruegel oli Madalmaade renessansiaegne maalikunstnik – toim*) ja iga kord väidetakse, et ma olen temast mõjutatud. Kuid mida see tegelikult tähendab? Me oleme kõik temast mõjutatud, sest me kõik oleme ta töid näinud, isegi kui me pole kunagi kunstikoolis käinud. See on osa maailma mentaalsest mälust, et oli selline kunstnik nagu Bruegel. Lõppude lõpuks oleme kõik mõjutatud üht- või teistviisi kõigest, mida me üldse kunagi näinud oleme.

Kuidas sulle tundub, kas fotograafia kui meedium muudab kunsti tähendust üldiselt?

Just! Ja see on ka minu peamine eesmärk fotograafias. Minu meelest on fotograafia suurem kui kunst, sest vormib meie nägemist, mitte ainult arusaama kunstist. Ta vormib arusaamist maailmast: kus me oleme, kes me oleme, mis on meie eesmärgid ja sellel kõigel on seos piltidega. Meie teadlikkus on kujundatud keeleruumi poolt, milles oleme, ja piltide poolt, mida näeme. See ala on tohutult suur ja arvan, et meil ei ole endiselt ühest definitsiooni selle kohta, mis on fotograafia. Iga kord, kui loen mingit fotokriitilist teksti, siis kasutatakse ikka ja jälle samu saja aasta taguseid näiteid, sama kolme 19. sajandi fotograafi. Aga kõik need miljonid fotod, mis on pärast seda tehtud?! Fotograafia on maailma palju muutnud. Nagu kunagi tähestik, mis leiutati tegelikult raamatupidamiseks, et teada, kui palju keegi kellelegi võlgu on – algul polnud see mõeldud kirjanduse või poeesia jaoks. Nii on ka fotograafiaga: me kasutame seda praktilistel eesmärkidel, aga me ei mõista seda kommunikatsioonina. Ometi liigub selle kaudu informatsioon, aga me ei defineeri seda keelena. Elame fotograafia seisukohalt huvitaval ajal ja oleme alles väga alguses.

Tänapäeval saab peaaegu kõigi seadmetega pildistada, kuid see ei ole kaasa toonud suuremat revolutsiooni fotograafia vallas. Miks?

See tuleb kindlasti! Eesmärgid, mis meil olid, on ikka veel samad: tabada midagi ilusat, nagu enamik inimesi seda teeb. See lõpeb varsti, peagi on fotodel kõikvõimalikud situatsioonid. Kui guugeldada ükskõik mida, ka kõige haigemal stsenaariumi, siis sa leiad selle, keegi on selle pildi juba teinud. Selles kriitilises punktis muutub kogu arusaamine fotograafiast. Pilte on maailmas liiga palju, aga nüüd on kõige tähtsam küsimus, mida kõigi nende piltidega teha, kuidas neid kasutada, analüüsida, kuidas neid mõista.